ע"ו 7525-02-20 פלוני נ' הפסיכיאטרית

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופטת יעל רז-לוי

המערער **פלוני**
ע"י ב"כ עו"ד דוד מועלם - סנגוריה ציבורית

נגד

המשיב **הוועדה הפסיכיאטרית המיוחדת**
ע"י ב"כ עו"ד אירה וימן - פמ"ד פלילי

<u>פסק דין</u>

[עותק לפרסום ממנו הושמטו חלקים האסורים לפרסום]

האם הוועדה הפסיכיאטרית המיוחדת הייתה מוסמכת להורות על השבתו של המערער לאשפוז במסגרת דיון תקופתי שנערך בפניה, זאת לאחר שמצאה כי המערער הפר את התנאים שנקבעו עת הורתה כחודשיים קודם לכן, על שחרורו מאשפוז במרכז לבריאות הנפש בבאר שבע, בו היה נתון על פי צו אשפוז בהתאם לסעיף 15א לחוק טיפול בחולי נפש תשנ"א - 1991 (להלן: "**חוק הטיפול**").

זוהי השאלה העומדת בפניי להכרעה.

<u>פתח דבר ותמצית ההליכים והעובדות הרלוונטיים</u>

המערער נעצר בתאריך... בשנת 2015 בעיר בדרום בה התגורר ובהמשך אף הוגש נגדו כתב אישום בבית המשפט המחוזי בבאר שבע.

.....

מכאן הואשם המערער בארבע עבירות של ניסיון רצח, שתי עבירות של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות ושתי עבירות של פציעה בנסיבות מחמירות ממניע גזענות.

לאחר שהוגש נגדו כתב אישום כאמור המערער שהה במעצר ובשלב מסוים (בחודש ינואר 2017) הציגו הצדדים לבית המשפט הסדר טיעון על פיו תוקן כתב האישום, המערער הודה בעובדות כתב האישום המתוקן בשתי עבירות של חבלה ופציעה בנסיבות מחמירות, כאשר לא הייתה הסכמה עונשית בין הצדדים והוסכם כי יוגש תסקיר של שירות המבחן.

לאחר מכן התקבל תסקיר ממנו עלה חשש כי המערער פיתח מצב פסיכוטי. נתבקשה בדיקה פסיכיאטרית ובהמשך הודיעו הצדדים בדיון ביום 27/03/2019, כי לאור חוות הדעת הפסיכיאטריות שהתקבלו מהן עלה עתה, כי הנאשם אינו כשיר לעמוד לדין הודיעו הצדדים כי הסכימו שהכרעת הדין שניתנה תבוטל, יינתן צו לאשפוזו של המערער בהתאם לסעיף 15(א) לחוק הטיפול בחולי נפש זאת בהתאם לכתב האישום המקורי. כמו כן צוין כי יש הסכמה שישנן ראיות לכאורה כנדרש בסעיף 15

ע"ו 7525-02-20 פלוני נ' הפסיכיאטרית

תיק חיצוני:

(א)(1) לחוק שהמערער עשה את העבירות המיוחסות לו או מעשה עבירה דומה לעובדות כתב האישום. בהתאם ניתן צו המורה על הפסקת ההליכים על פי סעיף 170 לחוק סדר הדין הפלילי התשמ"ב – 1982, כאשר לצד זאת התביעה הצהירה כי בנסיבות התיק היא לא תבקש לחדש ההליכים בתיק זה כאשר ואם המערער ישוב לאיתנו.

בהתאם הורה בית המשפט על הפסקת ההליכים בתיק ועל מתן צו אשפוז בהתאם לסעיף 15 (א) לחוק כאשר נקבע, כי תקופת האשפוז המרבית תהיה 20 שנה.

המערער היה מאושפז אפוא בהתאם לצו האשפוז שניתן על פי סעיף 15(א) לחוק הטיפול החל ממועד זה - 27.3.2017 ועד ליום 25.11.19 בו שוחרר מן האשפוז על ידי הועדה הפסיכיאטרית המיוחדת (להלן: "**הועדה המיוחדת**").

הועדה המיוחדת קיימה כנדרש בחוק דיונים תקופתיים בענייננו של המערער ובהמשך אף קיימה מספר דיונים בבקשת המערער להשתחרר מאשפוז. נציין כבר עתה, כי בפני נשמע לפני מספר חודשים ערעורו של המערער על כך שהוועדה המיוחדת לא הורתה על שחרורו מהאשפוז, כאשר במסגרת הערעור בדיון ביום 10.10.2019 הוסכם, כי המערער יצא לחופשות ארוכות יותר במשך חודש ימים, לשם בחינת שילובו בטיפול במספר מישורים בעיר אחרת בדרום, בה תכנן לגור עם שחרורו מהאשפוז וכי לאחר מכן יתקיים דיון נוסף בוועדה המיוחדת(ראה ע"ו 9465-09-19).

והנה בחלוף כחודש וחצי ובהמשך לאמור הורתה הועדה המיוחדת ביום 25.11.2019 על שחרורו של המערער מהאשפוז בתנאים של צו לטיפול מרפאתי כפוי תוך מעקב שוטף, בדיקות פסיכיאטריות ובדיקות שתן לגילוי חומרים פסיכו-אקטיביים וכן דו"ח מרופא המרפאה והעו"ס ביחס לבדיקות שיערכו למערער כל שבועיים, כאשר המערער עצמו התחייב להימנע מנטילת סמים בזמן שהוא מצוי בטיפול.

בהמשך להחלטת הועדה על שחרור המערער, נערך ביום 3.2.2020 נערך דיון מעקבי. במהלך הדיון הסתבר לחברי הועדה כי בפועל לא התקיים שום תנאי מהתנאים שנקבעו על ידה, המערער אישר בפני וועדה שהמשיך ליטול סמים, הוא אינו עובד, לא הוצגו בדיקות שתן והוא לא קיבל כל טיפול תרופתי.

המערער אף נבדק על ידי חברי הועדה הכוללת פסיכיאטר וקרימינולוג, ובבדיקה נמצא כי הוא שרוי במצב פסיכוטי ומסוכנותו גבוהה (ראה פירוט ממצאי הבדיקה שנערכה ע"י ד"ר פסיכיאטר חבר הוועדה).

לאור זאת, הגיעה הוועדה המיוחדת לכלל מסקנה, כי יש מקום להשתמש בסמכותה על פי סעיף 28(ד) לחוק הטיפול ולהורות על אשפוזו של המערער, שכן לא ניתן להבטיח את הטיפול בו שלא בתנאי אשפוז, והוא עלול לסכן את זולתו; וכי היא שוכנעה שהייתה הפרה של תנאי צו לטיפול מרפאתי כפוי.

ע"ו 7525-02-20 פלוני נ' הפסיכיאטרית

תיק חיצוני:

לצד החלטת הוועדה להחזיר את המערער לאשפוז כפוי בצו אשפוז, הורתה הוועדה למנהל מחלקה ולפסיכיאטר המחוזי לבדוק את המערער וליתן לוועדה המיוחדת חוות דעת על מצבו הנפשי ומסוכנותו עד לדיון הבא שנקבע ליום 20.04.20.

עם הגשת הערעור בפני נקבע הדיון כבר למחרת ונתבקש עדכון מרופא המחלקה ביחס למערער. בעדכון הראשוני שהתקבל צוין, כי קיים שינוי במצבו הנפשי של המערער לעומת זה שהיה ערב שחרורו מן האשפוז, אך נדרש זמן רב יותר ליתן חוות דעת (לאור העובדה ששהה רק יום במחלקה) נוכח כך נקבע דיון נוסף כשבוע ימים לאחר מכן אליו התבקש עדכון מקיף יותר מרופאי המחלקה.

מהעדכון שהתקבל מיום 16.2.2020 ממנהל המחלקה בה אושפז המערער עלה, כי המערער נמצא במצב מאני פסיכוטי פעיל סוער, התנהגותו אינה מאורגנת, סף הגירוי נמוך והוא על סף התפרצות, והגם שלא ניתן לקבוע אבחנה פסיכיאטרית מדויקת, מצבו הנפשי על הצורך בהמשך אשפוז במחלקה סגורה והצורך בטיפול תרופתי מסיבי.

מכאן הערעור.

<u>דיון והכרעה</u>

הוועדה הפסיכיאטרית המיוחדת הוקמה לאחר שתוקן חוק הטיפול (תיקון מספר 8) בשנת 2014 זאת לאור ההבנה כי נדרשת ועדה מיוחדת והוראות חוק ספציפיות לנאשמים בעבירות רצח וניסיון רצח, לאור המסוכנות המיוחדת העולה לכאורה ממי שהואשמו בעבירות חמורות אלו. במסגרת תיקון מס' 8 הוספו סעיפי 28א-ו רבתי העוסקים בוועדה הפסיכיאטרית המיוחדת.

בסעיף 28א לחוק הטיפול נקבע כי הרכבה של הועדה פסיכיאטרית מיוחדת יהיה שונה מהוועדה הפסיכיאטרית "הרגילה", בראשה יעמוד שופט מחוזי בדימוס והיא תדון כאמור בעניינם של מי שהואשמו בעבירות של רצח וניסיון רצח על פי סעיפים 300 או 305 לחוק העונשין והוטל עליהם צו אשפוז לפי סעיף 15 לחוק הטיפול.

המערער הואשם בארבע עבירות של ניסיון רצח לפי סעיף 305 לחוק העונשין, ולאור חוות הדעת הפסיכיאטרית שניתנה בהמשך ההליך ממנה עלה כי הוא אינו כשיר לעמוד לדין ומצבו הנפשי מחייב אשפוז, הורה בית המשפט על אשפוזו בהתאם לס' 15(א) לחוק הטיפול בחולי נפש. לאחר שנקבע כי הוא אינו כשיר לעמוד לדין, ובהתאמה הורה בית המשפט על הפסקת ההליכים בעניינו בהתאם לסעיף 170 לחסד"פ. שהרי כבר נפסק כי "**הדרך לסעיף 15(ב) לחוק לטיפול בחולי נפש עוברת אפוא בסעיף 34ח לחוק העונשין והדרך לסעיף 15(א) עוברת בסעיף 170 לחסד"פ (בש"פ 2305/00 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(4) 289, 304-305 (2000)**" ראה ע"פ **9078/09 פלוני נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (14.2.12)

ע"ו 7525-02-20 פלוני נ' הפסיכיאטרית

תיק חיצוני:

לאחר מתן צו האשפוז ובהתאם לסמכותה קיימה הועדה המיוחדת דיונים תקופתיים בעניינו של המערער, וכאמור בדיון מיום 25.11.2019 הורתה הועדה על שחרורו של המערער בתנאים, עד שבדיון התקופתי הראשון מאז שחרורו – ביום 3.2.2020 – הורתה הועדה המיוחדת על השבתו לאשפוז.

תמצית טענות המערער - המערער חולק על סמכות של הועדה המיוחדת להורות על השבתו לאשפוז, כפי שנעשה על ידה. לטענת המערער, הוועדה לא יכלה להורות על השבתו לאשפוז שכן הוראות סעיף 28ד לחוק הטיפול אשר מקנות לוועדה את הסמכות כאמור, אינן חלות בעניינו. זאת כיון שסעיף 28ד אשר מכוחו פעלה הועדה נוקט בלשון "נאשם" לעומת סעיף 28ג המדבר על "חולה".

מכאן יש ללמוד - כך לטענת המערער, כי סעיף 28ד אשר הוא שמקנה לוועדה המיוחדת את הסמכות להשיבו לאשפוז, חל רק על מי שהם עדיין נאשמים או נאשמים בפוטנציה - כאלו שניתן לחדש נגדם את ההליך הפלילי; והסעיף לא יחול על מי שניתן לגביהם צו לפי סעיף 15(ב) לחוק הטיפול או לגבי המערער. שכן המערער לא יוכל לחזור ולהיות נאשם מאחר והתביעה התחייבה כי לא תבקש את חידוש ההליכים בעניינו. נוכח כך, לשיטת ב"כ המערער סעיף 28ד לחוק הטיפול אינו חולש על עניינו של המערער; ועל כן אין לוועדה הפסיכיאטרית סמכות לפעול בדרך שהותוותה באותו סעיף וסמכויות הוועדה המיוחדת במקרה כזה הינן רק אלו שנקבעו בסעיף 28ג לחוק הטיפול.

נדגיש עוד, כי ב"כ המערער לא חלק על כך שלוועדה המיוחדת הייתה הסמכות לדון בעניינו של המערער במהלך אשפוזו בדיונים התקופתיים שנערכו, בהם נדונה שאלת הצורך בהמשך אשפוזו על פי הצו ובבקשותיו להשתחרר מהאשפוז והכל על פי הסמכויות הנתונות לה על פי סעיף 28ג לחוק הטיפול. לצד זאת טען כי סמכויותיה המנויות באופן ברור ומפורש בסעיף 28ד' לחוק הטיפול במקרה של **הפרת תנאי שחרור** – כפי שקרה בעניינו של המערער - אינן תקפות בעניינו של המערער. שכן זה חדל להיות נאשם ולא יוכל לשוב ולהיות נאשם, ועניין זה מעקר את סמכות הועדה.

נבחן את הוראות הדין הרלוונטיות אל מול טענות המערער.

<u>המסגרת הנורמטיבית והוראות הדין הרלוונטיות להכרעה</u>

בשל חשיבות הדברים נביא את עיקרי סעיפי החוק הרלוונטיים:

"28ג. (א) בלי לגרוע מהוראות סעיף 28, בדיון כאמור באותו סעיף מוסמכת ועדה מיוחדת לאשר לחולה חופשות, לתקופה ובתנאים שתקבע, לשחררו מאשפוז, להורות על טיפול מרפאתי, או לשחררו מטיפול מרפאתי, והכול בתנאים שתקבע.

(ב) תנאים לפי סעיף קטן (א) (להלן – תנאי שחרור ופיקוח) –

(1) יוטלו על החולה כדי למנוע סכנה לשלום הציבור על רקע מצבו הנפשי לרבות באמצעות הבטחת הטיפול בו, ויכול שיכללו, בין השאר, חיוב של החולה להתייצב לבדיקה פסיכיאטרית או לקבל טיפול במקום שקבעה הוועדה, או תנאים לעניין מקום מגוריו..

(2) ....

ע"ו 7525-02-20 פלוני נ' הפסיכיאטרית

תיק חיצוני:

(ג) ועדה מיוחדת תאשר לחולה חופשה לפי סעיף זה, רק אם סברה כי חל שינוי יסודי, בסיסי ורציף, לאורך זמן, במצבו הנפשי של החולה, וכי יש בו – בשים לב לתנאי השחרור והפיקוח – כדי לשלול ברמת ודאות גבוהה את מסוכנותו של הנאשם לשלום הציבור, לאנשים מסוימים או לעצמו.

(ד)..."

סעיף 28ג לחוק דן בשלב בו הועדה המיוחדת מקיימת דיון תקופתי בעניינו של חולה המאושפז בצו - בין אם בצו לפי סעיף 15(א) לחוק ובין אם בצו שניתן לפי סעיף 15(ב) לחוק הטיפול, והועדה המיוחדת מחליטה לאשר לו חופשות או לשחררו מהאשפוז.

מקרא סעיפי החוק, לשון החוק ואף דברי ההסבר לסעיפי החוק הנ"ל שהוספו בתיקון מס' 8, מלמדים כי יש לדחות בשתי ידיים את טענות ב"כ המערער. אין כל בסיס לאבחנה שניסה ליצור ב"כ המערער בין "נאשמים" לבין "חולים", ולצורך כך אף ניסה ליצור אבחנה בין סמכויות הוועדה בסעיף 28ג לחוק אשר לשיטתו חלות לגבי כל מי שחולה ומאושפז בצו לפי סעיף 15 לחוק – דהיינו מאושפז במה שמכונה אשפוז במסלול הפלילי, לבין סמכויות הועדה המיוחדת המנויות בסעיף 28ד לחוק – אותם ניתן להחיל לשיטתו רק על מי ששוחררו מאשפוז במסלול הפלילי וניתן לחדש את ההליך הפלילי. שכן לוועדה המיוחדת הסמכות לדון בכל מי שהואשמו בעבירות של רצח וניסיון רצח ואושפזו בצו במסלול הפלילי - בין אם לפי סעיף 15(א) לחוק הטיפול ובין אם על פי סעיף 15(ב), ולוועדה המיוחדת ניתנו סמכויות מיוחדות לקבוע לאותם נאשמים תנאים מיוחדים בחופשות ובשחרור מאשפוז, ואף ניתנו לה סמכויות מיוחדות במקרה של הפרת תנאי השחרור, ואין בעניין זה כל אבחנה או חשיבות לשאלה אם ניתן יהיה לחדש את ההליכים הפליליים או לא.

סעיף 28ד אשר כותרתו: "**הפרת תנאי שחרור ופיקוח שקבעה ועדה מיוחדת**" קובע כדלקמן:

"28ד. (א) הפר נאשם תנאי מתנאי השחרור והפיקוח שקבעה לגביו ועדה מיוחדת, רשאית הוועדה לשנות או לבטל את תנאי השחרור והפיקוח ואף להורות על אשפוזו של הנאשם אם היא סבורה שלא ניתן להבטיח את הטיפול בו שלא בתנאי אשפוז ושהוא עלול לסכן את זולתו; לא תקבל הוועדה החלטה כאמור, אלא לאחר שקיימה דיון שאליו יוזמנו הנאשם ובא כוחו; לא התייצב הנאשם, רשאית הוועדה להורות על התייצבותו לדיון נוסף, ואם לא התייצב – רשאית היא לקבל החלטה בהעדרו."

מקרא הוראות סעיפים 28ג ו- 28ד לחוק מלמד, שאין כל עיגון או מקום לאבחנה הנטענת על ידי המערער, לפיה הראשון עוסק בנאשמים המאושפזים בצו והשני בחולים שאכן היו נאשמים אך לא יוכלו לשוב ולהיות נאשמים באותו תיק. שכן השוני בין הסעיפים נוגע לנקודת הזמן בה עוסק כל אחד מתתי הסעיפים. ובמה דברים אמורים - סעיף 28 ג חולש ועוסק בנקודת הזמן בה אותו נאשם שאושפז בצו בשל היותו חולה, עדיין מאושפז על פי הצו, והועדה המיוחדת אשר דנה בעניינו מחליטה לאשר לו חופשות או לשחררו מאשפוז כאמור.

לעומת זאת, בא סעיף 28ד שהוא הרלוונטי בעניינו, ומסדיר את סמכויות הועדה המיוחדת במועד מאוחר יותר - לא במועד בו החולה עדיין מאושפז תחת הצו, אלא במועד מאוחר יותר – לאחר שהחולה שוחרר מהצו, והפר את תנאי השחרור והפיקוח.

ויודגש, אף כותרתו של סעיף 28ד: "**הפרת תנאי שחרור ופיקוח שקבעה ועדה מיוחדת**", מלמדת על כך שהוא עוסק בנקודת הזמן המאוחרת יותר – לאחר השחרור מצו האשפוז ומקום בו הופרו תנאי שחרור.

טיעונו של המערער לא רק שלא עולה בקנה אחד עם לשון החוק, אלא מבקש למעשה להוציא מתחולת סעיף 28ד המקנה לוועדה המיוחדת סמכויות במקרה של הפרת תנאי שחרור, את כל אותם נאשמים אשר אושפזו בצו על פי סעיף 15(ב) לחוק הטיפול ולגביהם לא ניתן לחדש את ההליכים הפליליים, שכן נקבע שהם לא אחראיים למעשיהם. כל זאת כאשר לא ברור מדוע יוכלו דווקא אלו להשתחרר מאשפוז ללא שלוועדה המיוחדת יהיה כל אמצעים לאכוף את תנאי השחרור שקבעה, ומה מותרם למעשה מנאשמים אחרים אשר אושפזו בצו במסלול הפלילי.

אין לקבל טיעון זה אף בשל כך שהוא אינו עולה בקנה אחד כלל עם מכלול הוראות חוק הטיפול בחולי נפש שלאורן יש לפרש אף את סעיף 28 רבתי שבו אנו עסקינן עתה. שהרי כל הרציונל של צו האשפוז במסלול הפלילי ושל האופן בו פועלת הועדה הפסיכיאטרית אינו תלוי בשאלה אם ניתן לחדש את ההליכים אם לאו, ואין כל הוראה או פסיקה העולה בקנה אחד עם פרשנות כזאת ביחס לוועדה הפסיכיאטרית הרגילה ולסוגיית האשפוז בכפייה במסלול הפלילי. שכן האשפוז אינו בא תחת עונש והשאלה אם ניתן לחדש את ההליך הפלילי אם לאו, אינה השאלה בה עוסקת הועדה המיוחדת. שכן הועדה המיוחדת ככל ועדה פסיכיאטרית צריכה לבחון את הצורך בהמשך האשפוז תחת הצו, ובמקרה של שחרור מן הצו או הפרתו, לפעול על פי שיקול דעתה לאור ההערכה הפסיכיאטרית בדבר הצורך באשפוז מחדש לאור המסוכנות הקיימת באותו מקרה.

יתרה מכך, קבלת טענת ב"כ המערער יכולה להוביל כמעט לידי אבסורד. שכן אין חולק, אף לשיטת המערער, שלוועדה המיוחדת אשר מחליטה להורות על שחרורו של חולה הבא לפניה, בדיוק כפי שהיה במקרה של המערער, ישנה סמכות לקבוע תנאי שחרור מהודקים וספציפיים; סמכות הנתונה רק לוועדה המיוחדת בשל המסוכנות של מי שהוגש נגדו כתב אישום בעבירות של ניסיון רצח ורצח. אלא מאי - שדבר זה אינו מפריע למערער לטעון כי לצד סמכות הועדה המיוחדת לחייב את החולה כאשר היא מורה על שחרורו בתנאים מסוימים, הרי היא נעדרת סמכות כלשהי, במקרה בו אותו אדם ממש הפרו את תנאי השחרור והפיקוח שהיא עצמה קבעה, בדיוק כפי שארע בעניינו של המערער. משמע, סמכות לקבוע תנאים עם השחרור מן האשפוז יש גם יש לוועדה המיוחדת, אף לשיטת המערער, אך סמכות לפעול במקרה של הפרה – אין, או למצער זו תלויה בשאלה אם מדובר במי שניתן לחדש כנגדו את ההליך הפלילי.

פרשנות כמו זו של המערער מובילה למסקנה שהחלטת הוועדה המיוחדת במקרה זה, כמו בעניינו של המערער, הינה למעשה כמעט אות מתה. שכן הגם שלוועדה סמכות לכאורה לקבוע תנאי שחרור ופיקוח על פי הסמכות שניתנה לה בסעיף 28ג; אין כל סנקציה בצד אותה סמכות מיוחדת. שהרי לשיטת המערער מופקעת סמכותה של הוועדה וזו אינה חלה כלל, לא רק בעניינו של המערער, אלא בעניינם של רבים אחרים שאושפזו בצו לפי סעיף 15(ב) לחוק הטיפול.

אדגיש עוד, כי לא רק שלפרשנות זו אין כל עיגון בלשון החוק או בדברי ההסבר, לתיקון מס' 8 לחוק הרי כאמור היא אף מובילה לכך שסעיף 28ד יחול רק על נאשמים שאושפזו בצו לפי סעיף 15(א), ללא שיש כל הסתייגות בכותרת הסעיף או בלשון הסעיף עצמו, שיכולה לבסס טענה זו.

ודוק, אין לקבל אף את טענת ב"כ המערער המתבססת על כך שסעיף 28ד נוקט במינוח "נאשם" ואילו סעיף 28ג נוקט במינוח "חולה", ללמדך, לשיטתו, כי סעיף 28ד יכול לחול רק על מי שהינו נאשם או כזה שיכול ויחזור להיות נאשם ולא על מי שלא ניתן לחדש את ההליכים הפליליים בעניינו.

אלא שבחינת הוראות החוק מלמדת כי גם בסעיף 28ג בו נוקט החוק במקומות רבים במונח "חולה" ישנו אזכור גם למונח "נאשם". כך בסעיף 28ג(ג) אשר מדבר על סמכות הוועדה לאשר לחולה חופשה נאמר, כי הוועדה תאשר חופשה רק אם סברה שחל שינוי יסודי בסיסי ורציף לאורך זמן במצבו הנפשי של החולה, אשר יש בו "**כדי לשלול ברמת וודאות גבוהה את מסוכנותו של <u>הנאשם</u> לשלום הציבור, לאנשים מסוימים או לעצמו**".

עינינו הרואות שגם סעיף 28ג הנוקט במינוח "חולה" במרבית הסעיף מופיע גם המונח "נאשם" דהיינו יש שימוש לסירוגין הן במלה "חולה" והן במלה "נאשם". ללמדך שאין כל מקום לאבחנה שניסה המערער ליצור בין נאשמים לבין חולים. שכן כאשר מדובר במי אשר מאושפזים תחת צו של בית משפט במסלול הפלילי, הרי מדובר במי אשר היו נאשמים, שאחרת לא היינו באים בגדר סעיף 15 לחוק הטיפול, ולאור העובדה שנמצא כי הם חולים ומצבם מצדיק אשפוז, הורה בית המשפט על אשפוזם, בין אם על פי סעיף 15(א) ובין אם על פי סעיף 15(ב).

זאת ועוד, כפי שצוין לעיל, קונסטרוקציה זו אינה נתמכת בהוראות החוק ובכותרות המשנה של סעיפי החוק מהם אנו למדים שהנושאים בהם עוסקים סעיפים 28ג ו- 28ד הינם נושאים שונים – סעיף 28ג דן בסמכויות הוועדה המיוחדת וחל על התקופה בה הוועדה המיוחדת מקיימת דיונים תקופתיים בעניינו של חולה המאושפז בצו, ואילו סעיף 28ד חל במקרה של הפרת תנאי שחרור ופיקוח.

האמור אף עולה בקנה אחד עם דברי ההסבר לסעיפי החוק הנ"ל. בדברי ההסבר לתיקון לס' 28ג צוין כי:

"נוכח מסוכנותם של חולים אשר הואשמו ברצח או בניסיון לרצח, שבעניינם דנה הוועדה הפסיכיאטרית המיוחדת, סבר הצוות כי יש להעניק לה כלים יעילים להתמודד עם התופעה ולהעניק לה סמכויות מיוחדות

ע"ו 7525-02-20 פלוני נ' הפסיכיאטרית

תיק חיצוני:

ודרכי בקרה גם ביחס לנאשמים בזמן יציאתם לחופשה ולאחר שחרורם, כדי שתוכל לפקח על מסוכנותם שקיימת, גם לאחר שאינם מאושפזים עוד או מצויים בטיפול מרפאתי, ובזמן חופשתם ובכך להגן על הציבור".

נמצאנו למדים כי בדברי ההסבר לסעיף 28ג נוקט המחוקק בלשון "נאשמים" הגם שבהמשך בחוק עצמו מדובר ב"חולה".

יתרה מכך, בהמשך דברי ההסבר נאמר כי: "**לשם השגת המטרה האמורה, הוועדה המיוחדת תוסמך לקבוע תנאים לשחרור נאשם מצו, ובכלל זה לחייבו להתייצב לבדיקה פסיכיאטרית או לקבל טיפול**..."

באשר לס' 28ד צוין בדברי ההסבר כי: "**מוצע להסמיך את הוועדה המיוחדת לשנות או לבטל את התנאים שקבעה לשחרור נאשם מאשפוז או מטיפול מרפאתי, או ליציאה לחופשות, אם הפר הנאשם תנאי מהתנאים שקבעה הוועדה לעניין שחרור או הוצאתו לחופשה כאמור**".

מקרא דברי ההסבר יחד עם הוראות החוק מלמד אף הוא, כי בדברי ההסבר אין הבחנה במינוח שננקט בין סעיף 28ג לסעיף 28ד, ושניהם מדברים על נאשמים ועל חולים כששני המונחים משמשים יחד בדברי ההסבר לאותו סעיף. האמור רק מלמד על כך שהסעיפים דנים במי שהם נאשמים שאושפזו בצו כאשר ביחס לתקופת אשפוזם ננקט לגביהם המינוח "חולה", שהרי לאחר אשפוזם המדובר במי שהינם חולים שכן אחרת לא היו מאושפזים.

נדגיש עוד, כי השאלה אם יחודש ההליך הפלילי אם לאו, איננה הרלוונטית להכרעה בענייננו. שכן השאלה העומדת להכרעה במקרה זה הינה מה דינו של מי אשר הוגש נגדו כתב אישום בעבירה של רצח או ניסיון רצח, שוחרר ע"י הוועדה המיוחדת שקבעה לגביו תנאי פיקוח ושחרור מחמירים והדוקים בשל המסוכנות הרבה שנלמדה לכאורה מעובדות כתב האישום בענייננו, והוא הפר את תנאי השחרור.

דברי ההסבר להוראות סעיף 28ג ו-ד מלמדים על הרציונל של הקמת הוועדה המיוחדת ושל מתן סמכויות מיוחדות לוועדה זו, הן בדיונים התקופתיים והן במתן חופשות והן בשחרור מאשפוז ועל הצורך בהוראות מיוחדות לגבי נאשמים אלו לעומת כלל הנאשמים "**כיוון שהמסוכנות של נאשמים אשר הואשמו בעבירות אלו היא מלכתחילה גבוהה יותר**".

רציונל זה גרם למחוקק לקבוע כי לגביהם תהיינה דרישות מחמירות יותר. לוועדה המיוחדת ניתנו סמכויות רחבות לקביעת תנאי שחרור מפוקחים, ותהיינה "שיניים" להחלטות הוועדה – בכך שזו תוכל להורות על החזרה לאשפוז באם יופרו התנאים. סמכות זו אינה יכולה ואין מקום שתהיה תלויה בשאלה האם ניתן לחדש את ההליכים הפליליים נגד אותו אדם ששוחרר על ידה מן האשפוז, אם לאו.

ע"ו 7525-02-20 פלוני נ' הפסיכיאטרית

תיק חיצוני:

הדברים אף עולים ממבט כולל על הוראות הטיפול בחולי נפש וגם ממבט נקודתי ונקודתי המתייחס להוראות הרלוונטיות בעניינו (הוראות סעיף 28ג ו- 28ד).

מ"מבט על" אין הצדקה לאותה הבחנה שמנסה המערער ליצור, אין לה עיגון בהוראות החוק או בלשונו, שכן כאמור החוק נוקט לסירוגין במושג חולה ונאשם אף באותו סעיף חוק ממש.

אף מתוך מבט נקודתי על הוראות החוק שבפנינו ועל הסמכויות שניתנו לוועדה המיוחדת בעניינם של נאשמים שהואשמו בעבירות של רצח וניסיון רצח, אין כל הצדקה לשלילת הסמכויות שניתנות לוועדה דווקא ביחס לנאשמים אשר אושפזו בצו לפי סעיף 15(ב) לחוק אשר לא ניתן לחדש לגביהם את ההליכים הפליליים שכן הם אף זוכו. שכן הסמכות נקנית בעת מתן צו האשפוז במסגרת ההליך הפלילי ובאותו מועד בו ניתן הצו אף נקבעת סמכות הועדה המיוחדת, שכן זו נגזרת מסעיפי החוק בהם הואשם אותו נאשם לגביו ניתן הצו. משמע סמכויות הועדה המיוחדת לדון בעניינו של פלוני, שהן סמכויות מקיפות ובעלות אמצעים ופיקוח הדוק יותר לאורך כל השדרה, נקבעות עם מתן הצו ועל פי הוראות החיקוק בהן הואשם הנאשם שאושפז בצו, ולא על פי השאלה האם ניתן יהיה לחדש את ההליכים הפליליים, כאשר ישוחרר מן האשפוז.

אדגיש, כי ב"כ המערער לא נתן כל הסבר לעניין זה ולשאלה כיצד הוועדה המיוחדת לשיטתו מחד היתה מוסמכת להטיל על המערער את אותם תנאי שחרור ופיקוח ומאידך אין לה כל סמכות, כך ממש, לנקוט בצעדים כלשהם מקום בו המערער הפר את תנאי השחרור, שהיא עצמה קבעה. האמור אך מחדד לטעמי את חוסר הסבירות הבולט בטיעונו של המערער. שכן מחד זה אינו חולק על כך שהועדה המיוחדת היא שמוסמכת לדון בעניינו של המערער (גם אם מדובר במי שניתן לגביו צו לפי סעיף 15(ב) נניח והוא זוכה) ולקבוע לגביו תנאים לשחרור מאשפוז, אך איננה מוסמכת להשתמש בסמכויות הנתונים לה בסעיף 28ד באם לא קיים את התנאים.

אדגיש עוד, כי התשובה שניתנה על ידי ב"כ המערער לעניין זה - בכך שהפנה לסמכויות הפסיכיאטר המחוזי שיכול להורות על אשפוזו של המערער באם מצבו הנפשי מצדיק זאת (סמכויות הקיימות ממילא ללא קשר לסמכות הוועדה המיוחדת, הנתונה לה בסעיפי החוק הספציפיים) – לאו תשובה היא. שכן עדיין אם לשיטת המערער נלך, הרי עם מתן החלטה הועדה ושחרורו של המאושפז בצו, החלטתה מאבדת את תוקפה והופכת לאות מתה - כאילו נכתבה על הקרח. והדברים מדברים בעד עצמם.

נוכח כל המקובץ, יש לדחות בשתי ידיים את טענות המערער כי לסעיף 28ד לחוק הטיפול אין תחולה בעניינו של המערער ועל כן לא יכלה הוועדה הפסיכיאטרית להורות על החזרתו לאשפוז לאחר שהפר את תנאי השחרור שהיא עצמה קבעה, ועל כך אין חולק.

<u>שאלת תום הלב בהעלאת טענות חוסר הסמכות עתה על ידי המערער</u>

עניין נוסף אשר לטעמי מצדיק אף הוא את דחיית הערעור, אם כי לא בכך העיקר, הוא העדר תום הלב בטיעון אותו מעלה המערער, טיעון העומד בניגוד גמור לטיעוני המערער ובא כוחו בדיונים שקדמו לשחרורו מהאשפוז, ועת חפץ להשתחרר ממנו.

באותם דיונים ממש ציין באמצעות בא כוחו - אותו בא כוח מטעם הסנגוריה הציבורית - הן בדיון בערעור הקודם בחודש אוקטובר והן בדיון בוועדה המיוחדת בו שוחרר, כי באם יפר את תנאי שחרורו, הועדה המיוחדת תוכל תמיד להורות על השבתו לאשפוז.

כך למשל טען ב"כ המערער בדיון בערעור הקודם בו עתר לשחרורו של המערער כי "**לוועדה המיוחדת יש סמכויות יותר רחבות, היא יכולה להחזיר אותו (את המערער) לאשפוז**" (ראה פרוטוקול הדיון מיום 10.010.19 בעמ' 1 שורה 21); וכך ציינה הועדה המיוחדת בהחלטתה מיום 25.11.19 בה שוחרר המערער; תוך שהיא מדגישה בהחלטתה על שחרורו של המערער מן האשפוז, כי אם הוא יפר את התנאים שקבעה ניתן יהיה להורות על החזרתו לאשפוז; וכאשר בהחלטתה מחייבת הועדה את המערער והרופאים המטפלים לערוך בדיקות שונות ומעקב כל שבועיים, כגון בדיקות שתן לגילו סמים ועוד (וזאת בשל הקשר הנטען בן השימוש בסמים אצל המערער שגרם למצב הפסיכוטי בו ביצע לכאורה את המעשים המסוכנים).

אמור מעתה אפוא – כאשר המערער חפץ להשתחרר מהאשפוז, הוא מתחייב בפני חברי הועדה שלא ישתמש בסמים והוא נוכח במעמד בו הועדה קובעת במפורש שאם יפר את התנאים תוכל להורות על החזרתו לאשפוז. מכאן, שהמערער אינו חולק כלל על סמכות הועדה, כאשר הדבר רצוי ונוח לו כדי לשכנע את הועדה לשחררו מאשפוז, ועתה כאשר היא משתמשת בסמכות הנתונה לה לאחר שהפר ברגל גסה את תנאי שחרורו, הוא יוצא כנגד סמכותה. הדברים מקבלים משנה תוקף כאשר ברי מהחלטת הועדה שהיא עושה זאת לא בלי היסוס בשל המסוכנות הרבה שעלתה ממעשיו של המערער, והמערער נוכח במעמד ההחלטה העוסקת באפשרות זאת ומודע לה.

בהיקש מן המשפט המינהלי ניתן אולי לחשוב על ההלכה הנוגעת למשתתף במכרז, אשר אינו יכול מחד להשתתף בו ולאחר מכן, כאשר איננו זוכה, לעתור כנגד תנאי המכרז עצמם. בהיקש דומה כי אין זה ראוי שהמערער יטען שוב ושוב כאשר הוא מבקש להשתחרר מאשפוז, כי השד אינו נורא שכן ניתן יהיה תמיד להורות על החזרתו לאשפוז; ומנגד לאחר שהוועדה המיוחדת הורתה על שחרורו, ביודעה, כי באם יפר את תנאי השחרור תוכל להשיבו לאשפוז, לטעון כי היא נעדרת סמכות לעשות כן.

<u>סיכום</u>

המערער אשר כנגדו הוגש נגדו כתב אישום שייחס לו מספר עבירות של ניסיון רצח, חבלה בנסיבות מחמירות פציעה בנסיבות מחמירות ממניע גזענות, אושפז בצו על פי סעיף 15(א) לחוק הטיפול, לאחר שנקבע כי הוא אינו כשיר לעמוד לדין וכי קיימות ראיות לכאורה לעניין זה כנדרש.

ע"ו 7525-02-20 פלוני נ' הפסיכיאטרית

תיק חיצוני:

משעה שניתן צו האשפוז הדיונים בעניינו ובשאלת הצורך בהמשך אשפוזו של המערער נדונים בפני ועדה פסיכיאטרית מיוחדת, אשר הוקמה במסגרת תיקון מס' 8 לחוק הטיפול וזאת "**כיוון שהמסוכנות של נאשמים אשר הואשמו בעבירות אלו היא מלכתחילה גבוהה יותר**"(ראה דברי ההסבר להצעת החוק).

המערער שוחרר מן הצו ביום 25.11.2019 ובדיון תקופתי הראשון שנערך כחודשיים לאחר שחרורו, מצאה הוועדה כי הוא הפר את תנאי השחרור, וכי הוא מצוי במצב פסיכוטי בו הוא עלול לסכן אחרים הדורש טיפול והורתה על השבתו לאשפוז.

מדוח שהתקבל מן המחלקה לאחר הגשת הערעור עולה, כי מצבו הנפשי של המערער מאז שחרורו התדרדר, המערער מצוי כעת במצב מאני פסיכוטי פעיל וסוער, התנהגותו אינה מאורגנת, תוקפנית, הוא מצוי על סף התפרצות וזקוק לאשפוז במחלקה סגורה וטיפול תרופתי מסיבי.

נוכח כל המקובץ, החלטת הועדה המיוחדת מיום 3.2.2020 הינה מנומקת מבוססת וסבירה, ניתנה בהתאם לסמכותה הנקובה בסעיף 28ד לחוק ומעוגנת היטב בנסיבות עניינו; ואין כל מקום להתערב בהחלטתה, לפיה יש מקום להורות על השבתו של המערער לאשפוז בהתאם לצו שניתן וכי יתקיים דיון נוסף ביום 20.04.20 אליו יובאו חוות דעת מטעם מנהל המחלקה בדבר מצבו הנפשי ומסוכנותו של המערער.

נדגיש לסיום, כי לאור לשון הוראות החוק בסעיף 28ד והפרשנות הראויה בבחינת השתלבות הוראות תיקון מס' 8 במכלול הוראות החוק, אין כל בסיס לאבחנה בין מי שמאושפז בצו במסלול הפלילי וניתן לחדש נגדו את ההליכים ובין מי שלא ניתן לעשות כן לגביו. שכן אין בשאלה אם ההליך הפלילי יחודש אם לאו, כדי להשליך על סמכויות הועדה המיוחדת, אשר יונקת את סמכותה מהוראות הדין הכלולות בכתב האישום על סעיפיו, עניין אשר קובע אף את תקופת האשפוז המקסימלית שיכול בית המשפט לקבוע בצו האשפוז.

הערעור נדחה אפוא.

ניתנה היום, א' אדר תש"פ, 26 פברואר 2020, במעמד הצדדים.

יעל רז-לוי, שופטת

ע"ו 7525-02-20 פלוני נ' הפסיכיאטרית

תיק חיצוני: